

Svar på skriftligt spörsmål SSS 259/2018 rd

Svar på skriftligt spörsmål om friheten att använda internet och om tillgång till information

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 259/2018 rd undertecknat av riksdagsledamot Ville Tavio/sannf:

Vad ämnar Finlands regering göra för att se till att en bred internetanvändning och en fri tillgång till information bevaras i Finland även i framtiden?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

I det skriftliga spörsmålet hänvisas till EU-kommissionens förslag till direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden, för vilket rådet godkände de allmänna riktlinjerna 25.5.2018 (nedan även "förslaget"). I det skriftliga spörsmålet behandlas på ett synnerligen heltäckande sätt de eventuella negativa effekter som kunde resultera av förslagen i direktivet, som gäller en ny närstående rättighet för pressutgivare samt ansvaret för tjänsteleverantörer som tillhandahåller informationssamhällets tjänster för innehåll som lagras på användarnas plattformar.

Enligt rådets allmänna riktlinjer borde medlemsstaterna ge pressutgivarna en ny lagstadgad närstående rättighet, men gällande själva skyddsobjektet skulle medlemsstaterna kunna välja huruvida överstigning av ett originalitetskriterium förutsätts, eller om även korta utdrag ska skyddas. Denna kompromisslösning avspeglar medlemsstaternas synnerligen varierande åsikter om huruvida pressutgivarna bör ges nya rättigheter förutom de befintliga rättigheterna, såsom en databasrättighet som skyddar digitala arkiv och webbplatser, och vad som i själva verket borde skyddas med de nya rättigheterna.

Många medlemsstater, däribland Finland, har oroat sig för hur den nya föreslagna skyddsformen skulle inverka på tillgång till nyheter och medborgardialogen på internet i synnerhet i det fall att i jämförelse med en tidningsartikel i sin helhet även en liten del av artikeln skulle få skydd. Vad gäller korta utdrag har det varit tal om att skyddsgränsen skulle vara sju eller tio ord. För att använda en del av nyheten som överstiger detta antal ord, skulle krävas att pressutgivaren gett sitt tillstånd. Den föreslagna nya rättigheten skulle inte gälla endast användningen som sker i RSS-tjänster, utan den skulle även tillämpas på alla slag av användning, till exempel användning av en tidningsartikel i sociala medier.

Vad gäller informationssamhällets tjänsteleverantörer och deras ansvar för innehåll som lagras på plattformar, skulle tjänsteleverantörerna enligt rådets allmänna riktlinjer vidta en upphovsrättsligt

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 259/2018 rd

relevant åtgärd genom att tillhandahålla en plattform där användarna kunde lagra material som omfattas av upphovsrättsligt skydd tillgängligt för allmänheten. Enligt förslaget skulle tjänsteleverantören bära ansvaret för det lagrade innehållet, oavsett om innehållet lagrats på en plattform av tjänsteleverantören eller en enskild tjänsteanvändare och om tjänsteleverantören varit medveten om det lagrade innehållets natur eller inte. Denna grundläggande lösning skulle på ett avgörande sätt ändra både unionens upphovsrättslagstiftning och direktivet om elektronisk handel, enligt vilket tjänsteleverantörer som tillhandahåller informationssamhällets tjänster är ansvariga för innehållet som lagras i tjänsterna.

Enligt förslaget skulle tjänsteleverantörerna vara tvungna att be om rättighetsinnehavarens tillstånd för sådana innehåll som tjänsternas användare kunde lagra i tjänsterna. Att skaffa dylika heltäckande tillstånd är emellertid inte alltid möjligt i praktiken, och förslaget till direktiv främjar inte heller uppkomsten av nödvändiga licensieringsmekanismer. Under förhandlingarna föreslog Finland att licensieringsmöjligheterna borde förbättras, men detta fick inte tillräckligt stöd.

Enligt förslaget skulle tjänsteleverantören dock kunna befrias från ansvaret, om tjänsteleverantören förfogar över tekniska medel för att radera innehåll som angetts av rättighetsinnehavaren eller hindra åtkomst till dem. Detta skulle i praktiken innebära en filtrering av innehållet utan föregående domstolsbehandling eller annan myndighetsbehandling innan innehållet publiceras i tjänsten och/eller efter det. Under förhandlingarna föreslog Finland att det vid tillämpning av dylika metoder skulle vara skäl att i större utsträckning beakta även undantag och begränsningar i upphovsrätten samt synpunkter på yttrandefriheten, för att nå en mer balanserad lösning, men stödet från de andra medlemsstaterna var inte tillräckligt stort.

Enligt förslaget skulle tjänsteleverantörerna vara tvungna att tillhandahålla tjänstens användare en klagomålsmekanism i efterhand, med vilken användarna skulle kunna klaga på radering av lagrat innehåll. Tjänsteleverantörerna och rättighetsinnehavarna skulle behandla klagomålen tillsammans. Under förhandlingarna föreslog Finland att man skulle överväga frågan om ett frivilligt offentligt register som underlättar identifieringen av rättighetsinnehavare samt andra metoder, exempelvis främjande av transparens vid begäran om radering, genom vilka det skulle vara möjligt att undvika eller förebygga eventuella misstag eller missbruk. Inte heller denna tanke fick tillräckligt stöd.

I regeringens ståndpunkt har Finland ansett kommissionens förslag i anslutning till skillnaderna i värde (value gap) problematiska, bl.a. på grund av deras oförenlighet, tvetydighet och otillräckliga effektbedömning. Under förhandlingarna har Finland försökt förhålla sig konstruktivt till rättighetsinnehavarnas strävanden, i syfte att uppnå en reglering som är balanserad och förnuftig med tanke på en fungerande praxis, och som tar hänsyn även till andra aktuella EU-projekt relaterade i synnerhet till den digitala inre marknadens webbplattformar och plattformsekonomi samt implementeringen av immateriella rättigheter.

I Finlands ståndpunkt betonas även att lösningen måste vara förenlig med direktivet om elektronisk handel. En lösning enligt rådets allmänna riktlinjer skulle emellertid innebära en avvikelse

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 259/2018 rd

från ansvarsbestämmelserna i direktivet om elektronisk handel vad gäller material som bryter mot upphovsrätten.

Bland annat på grund av ovannämnda orsaker har rådets allmänna riktlinjer inte ansetts balanse-
rade eller fungerande, och inte heller förenliga med den övriga EU-politiken eller i övrigt med
Finlands ståndpunkt. Därför stödde Finland inte förhandlingsmandatet till rådets ordförande för
att inleda de s.k. trilogförhandlingarna med Europaparlamentet och kommissionen. Rådets all-
männa riktlinjer visade sig ändå kunna godkännas av en majoritet, och förhandlingsmandatet god-
kändes. I den lättare regleringsmodell som Finland understödde skulle grundprinciperna för upp-
hovsrätt och ansvarsreglering inte ha ändrats, utan man hade endast avlägsnat hindren för ett mer
effektivt verkställande av upphovsrätten på den inre marknaden.

Enligt preliminära uppgifter röstar Europaparlamentet om parlamentets syn på DSM-direktivet i
juli, varefter trilogförhandlingarna inleds. Finland kan i detta skede ge ledamöterna i Europapar-
lamentet information om Finlands ståndpunkter och bedömningar av förslagets praktiska conse-
kvenser.

Därefter, när det slutgiltiga direktivet har antagits, ska de nationella bestämmelserna som förut-
sätts i direktivet förberedas och en proposition som gäller dem ska överlämnas till riksdagen för
godkännande. I det sammanhanget har regeringen och riksdagen möjlighet att besluta på vilket
sätt Finland använder det möjliga handlingsutrymmet i direktivet och hur de olika aspekterna som
är anknutna till lagstiftningen, inklusive balansen mellan upphovsrätt och yttrandefrihet och andra
grundläggande rättigheter genomförs i praktiken. I detta sammanhang är det även möjligt att be-
döma om det skulle vara skäl att på något sätt reformera upphovsrättslagens bestämmelser om
undantag och begränsningar, exempelvis i förhållande till möjligheten att skapa s.k. memmer eller
fankonst eller att använda verk som en del i nytt kreativt innehåll.

Helsingfors 3.7.2018

Europa-, kultur- och idrottsminister Sampo Terho